

Koncertekről

A nagyvilághoz tartozóan magyar – a Camerata Salzburg hangversenye a Salzburgi Ünnepi Játékok keretében

All'ongarese, ámde korántsem csupán a nemzetközileg ismert „magyaros” couleur locale értelmében! A Camerata Salzburg négy estből álló sorozatának harmadik koncertje, melyre augusztus 17-én került sor a Mozarteum Nagytermében, sokáig emlékezetes marad a nemzetközi hallgatóságunknak. Kinek-kinek korábbi zenei ismereteihez-élméleihez adott újakat, egyszersmind erősítve a magyar zene milyenségéről kialakított/kialakítható kontúrokat, és gyengítve a közhelyszerű általánoságok érvényét.

A műsor első részében Bartók remeke szerepelt, a Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára, a folytatásban Carl Maria von Weber f-moll Klarinétversenyét, Stephan Koncznak Weber-témák által inspirált Magyar fantáziáját (klarinétra és zenekarra), majd Kodálytól a Galántai táncokat hallhattuk. Nem „végül”, mert az estet ráadás-ként Brahms egy Magyar tánca csendítette ki.

Aki számon tartotta, hogy a Salzburgi Ünnepi Játékok keretében rendezett karmesterversenyt (Young Conductor Award) tavaly Káli Gábor nyerte meg (folytatva a 2018 elején a Hong Kongi Nemzetközi Karmesterversennyel kezdődő sikersorozatát – I. díj és a zenekar díja), arra gondolhatna, hogy ő az est karmestere. De nem! Káli Gábor – a díjazottnak kijáró hangversenyként, melyet hangfelvétel is megőrökít – a Bécsi Szimfonikusokat vezényelhette augusztus 3-án, műsoron Dusapin, Mahler és Dvořák egy-egy kompozíciójával.

Az augusztus 17-i hangverseny dirigense a svájci Lorenzo Viotti volt (a karmester Marcello Viotti fia), aki 2015-ben lett a YCA győztese. Azóta többször is vezényelt Salzburgban, mind az Ünnepi Játékok keretében, mind pedig az alapításának 50. évfordulóját ünneplő Húsvéti Ünnepi Játékokon, ahol a Karajan tiszteletére rendezett esten Christian Thielemann-nal felváltva irányította az együttest. A 30. évében járó dirigens szakmai életrajza rendkívül gazdag; hangversenytermi és operai munkássága önmagában is tiszteletreméltó (az elmúlt évadtól a lisszaboni Gulbenkian Zenekar vezető karmestere, és már van felkérése a 2021/22-es évadra is, Amszterdamba).

A Camerata Salzburg történetében meghatározó szerepet játszott Végh Sándor, neki köszönhető a jellegzetes „Camerata-hangzás”, amelyet a muzsikuskoknak a későbbi karmesterekkel való együttműködés során is sikerült megőrizniük, a tagság fiatalító személycseréi ellenére is. A szólamok kamarazenei kidolgozottsága, a hangzásarányok iránti érzékenység igénye szinte átöröklődött, és a repertoár új darabjaiban is érvényesül.

2016 óta az együttes a maga kezébe vette a művészi irányítást, állandó karmester nélkül működik.

Bartók Zenéjének – a komponálás idejében fantasztikus újak ható – sztereo-elképzelése mindenkor a terem közepén ülők számára érvényesül a leginkább (mivel időközben szinte magától értetődővé vált a sztereofónia, nem lett volna felesleges a zenészek ülésrendjét pontosan előíró gesztusra a műismertetőben külön felhívni a figyelmet).

A folytatásban Bartókról az „élőkre” irányult a figyelem. Weber klarinétversenyének a szólistája, Andreas Ottensamer nemcsak zenészcsalád sarja, de egyenest szólóklarinétos-családé (édesapja a Bécsi Filharmonikusok szólóklarinétosa volt haláláig, posztján idősebb fia, Daniel követte, míg koncertünk szólistája 2011 óta ugyanezt a posztot a Berlini Filharmonikusoknál tölti be). Felhőtlen zenei gyönyörködésben lehetett részünk – majd pedig az élményhez figyelemnek is kellett társulnia. Az osztrák-magyar zenészcsaládból származó (bécsi születésű) Stephan Koncz gordonkás-ként Ottensamer zenekari kollégája (egyszersmind tagja a Berlini Filharmonikusok 12 tagú csellóegyüttesének is). 2017-ben bemutatott Magyar fantáziájához három megfigyelési szempont kínálkozik: az inspiráló Weber-motívumok felfedezése, a klarinét lehetőségeinek kiaknázása (egyben a klarinétos tehetségének-felkészültségének megcsillogtatása), és a magyar/magyaros elemek (amelyek nem idegenek Webertől sem, elég, ha az Andante és Rondo ungarese, Op. 35-re gondolunk). A hatásos kompozíció méltán aratott nagy sikert.

De hátra volt még a sziporkázó finálé, Kodály remeke. Legutóbb 2017. augusztus 6-án hallottam a Mozarteumban, ugyancsak a Camerata Salzburg előadásában, a YCA egyik versenyzőjének, a portugál Nuno Coelho-nak a vezényletével. Akkor a karmesterverseny három rendezvényének teljes műsorából ez a mű kapta a leglelkesebb fogadtatást, méltán. Az idej hangversenyen a 2015-ös YCA-győztes vezényletével ismételtén kitörő tapsvihart kapott – az előadás és a mű. Vagy a mű és az előadás? Ami biztos: ebben az interpretációban a kompozíció. Szívet melengető, egyszersmind felemelő volt megélni a nemzetközi hallgatóság elragadtatottságát.

És hogy ne hirtelen érjen véget, kivételes magasságokban a zenei élmény, „testhezálló”, méltán népszerű Magyar táncsalád búcsúztak az előadók – a Camerata magyar tagjainak talán hasonlóképp mást, többet jelentett ennek az estnek a fogadtatása, miként a magyar hallgatóknak. A sikerhez hozzá lehet szokni (ahhoz is, hogy nem mindig arányos a befektetett munkával és a pillanatnyi teljesítményhez) – de a spontán tetszésnyilvánítás őszintesége vélhetőleg (remélhetőleg) megunthatatlan a művészek számára...

Fittler Katalin

Giuseppe Verdi: A trubadúr, Aida – Veronai Operafesztivál 2019. július 4–5.

A világ leghatalmasabb szabadtéri színpada, a régészeti kutatások szerint minden bizonnyal i.sz. 30 körül épült veronai aréna, a legnagyobb ma is használatban lévő római amfiteátrumként idestova százhat éve ad otthont az egyik leglátogatottabb nyári operafesztiválnak. Az 1913-ban, Giuseppe Verdi születésének centenáriumát a zeneszerző leglátványosabb operájával, az Aida előadásával megünnepelni kívánó veronai tenorista, Giovanni Zenatello, és barátja, Ottone Rovato impresszárió kezdeményezése nyomán a lenyűgöző monumentum nagyszabású tereibe elképzelt produkció napjainkra nyaranta 51 előadást számláló virágzó üzleti vállalkozássá terebélyesedett, nem kis mértékben az 1998-ban törvényerejű rendelettel létrehozott Veronai Aréna Alapítvány (Fondazione Arena di Verona) sikeres üzleti modelljének köszönhetően. Az eredetileg egyszerre 30.000 fő befogadására alkalmas impozáns ókori építmény biztonsági okokból esténként már „csak” 15000 látogatót fogad. A nézők társadalmi hovatartozása azonban ma sem különbözhet túlságosan a korabeli publikumétól: tehetős operarajongók, az Alpokon túlról átruccanó jómódú német nyugdíjasok, fiatal tehetségeket felfedezni vágyó impresszáriók, zenekritikusok, valamint estélyi ruhakölteményekben pezsgöző sznobok töltik meg a 155-től 300 eurós szöllyéket, míg a legfelső sorok napüstéstől átizzott számozatlan forró kövein leginkább az igazi kulturális kalandra vágyó kispénzű latin-amerikai és kelet-európai turisták zsúfolódnak – programtól függően 20-30 euróért. A 2018-ban kinevezett új intendáns és művészeti vezető, a veronai születésű Cecilia Gasdia maga is énekesnőként futott be sikeres pályát, és érezhetően nagy hangsúlyt fektet arra, hogy emelje a Fesztivál vokális színvonalát, a már befutott sztárok mellett tehetséges fiatal énekeseknek is bemutatkozási lehetőséget kínálva.

Az idei, 97. évad – a világháborús évek, az inter arma silent musae szintén ókori tapasztalata szerint, természetesen kimaradtak – két emlékezetes eseménnyel írta be magát az operafesztivál annaleséibe. Az egyik, hogy emblematisz rendező-díszlettervezője, a reneszánsz művész-elődei nyomdokain járó firenzei polihisztor, Franco Zeffirelli mindössze hat nappal legújabb veronai produkciója, az idei évad nyitányaként színre került Traviata premierje előtt életének szintúgy 97. évében Rómában elhunyt, ami egészen sajátos fénytörésbe állította az országos tévécsatorna, a RAI 1 által is közvetített 2019. június 21-i évadnyitó bemutatót, amelyet az olasz köztársasági elnök, Sergio Mattarella is megtisztelt jelenlétével.

A másik – kevésbé korszakos jelentőségű, annál nagyobb szakmai kíváncsiságot kiváltó – esemény pedig Anna Netrebko bemutatkozása az Aréna színpadán, Zeffirelli egy jóval korábbi rendezése, A trubadúr Leonórájának szerepében, férje Yusif Eyvazov oldalán. (A „népszerű trilogia”ként aposztrofált Verdi hármas harmadik tagja, a szintén Zeffirelli által rendezett Rigoletto, idén nem szere-

pelt a programon, míg a másik két operaprodukciót, a tavaly bemutatott Carment, valamint a Toscát az argentin Hugo de Ana rendezte). Netrebko – a kulisszák mögötti pletykák szerint – csak hosszas unszolásra vállalt három estét az Arénában – június 29-én, valamint július 4-én és 7-én –, azt is kizárólag a Budapesten is rendszeresen megforduló olasz dirigens, Pier Giorgio Morandi vezényletével. A Leonórát kiváló hangú diszpozícióban éneklő szoprán érezhetően elfogódottan mozgott az Aréna hatalmas színpadán, némiképp elveszve Zeffirelli monumentális díszlettornyai és triptichonja között. Alakításának az sem vált különösebben előnyére, hogy nem vette le pillantását Morandiról, aki jócskán megszolgált a belé vetett bizalmat, mivel lankadatlan összpontosítással, dinamikus fogta össze színpad és a zenekari árok történéseit, plasztikusan megrajzolva a nagyívű formákat és biztonsággal kézben tartva a tömegjeleneteket. A trubadúr minden népszerűsége ellenére nem könnyen értelmezhető opera. Nehezen követhető mind dramaturgiaiailag, mind zeneileg, annak ellenére, hogy szerzője itt még nem szakadt el oly mértékben az olasz bel canto opera műfaji tradíciótól, mint későbbi alkotásaiban. Talán éppen a cselekmény folyamatában bekövetkezett évtizedek elbeszélésbe sűrített dramaturgiai hiátusát kitölteni képtelen kötöttebb formanyelv az, ami zeneileg is megnehezíti a tájékozódást, a némiképp homályos szövegkönyv már említett lakúnái mellett. Mindez azonban egyáltalán nem hátráltatta a mű színpadi karrierjét, amely 1853-as sikeres római bemutatója óta folyamatosan jelen van a világ operaházainak és szabadtéri színpadainak műsorán. Veronában azonban A trubadúr főszereplői közül a 2019. július 4-i előadás valójában csak az Azucenát éneklő Dolora Zajicknak sikerült maradéktalanul, hogy autentikus figurát teremtsen az általa alakított színpadi hősnőből. Magabiztosan, felszabadultan mozgott az Aréna tágas színpadán, erőteljes, nagy vivőerejű hangjával elevenen ábrázolta a társadalmi számkivetettségében kiszolgáltatott, sorsüldözött, vagabund cigányasszonyt, miközben annak bosszúálló temperamentumát is illúziót keltően formálta meg. Érdekes módon a kisebb szerepekben fellépő énekesek, Riccardo Fassi Ferrandóként, Elisabetta Zizzo pedig Inesként nyújtottak maradandóbb színházi élményt. Míg az egyaránt plasztikusan és kifejezően éneklő Yusif Eyvazovról és a Luna gróft alakító Luca Salsiról színpadi ágálásuk alapján nagy képzelőerővel is nehezen hihető, hogy szerelmi riválisokként akár csak egyetlen szikrával is képesek lennének fellobbantani akármilyen máglyát.

Nem tudom, hogy a másnap, július 5-én az Aida címszerepében fellépő Anna Pirozzi milyen lett volna A trubadúr idei utolsó két előadásának Leonórájaként, de hajlékony frazeálása, valamint megteremtett alakja ellenére is a légiesség benyomását keltő éneklése meggyőzőtt arról, hogy méltó a Netrebkóval való megmérettetésre. Bár hangja nem olyan diadalmasan fénylő, de hibátlan énektechnikája és zenei kifejezésének árnyaltsága pótolja az egyéni vokális adottságokat. Az Arénában újonc orosz csillagnál

lényegesen biztosabban mozgott a színpadon, bár színészi alakítását tekintve, Netrebkóhoz hasonlóan, ő sem tett sokat hozzá a szerephez. Művészi intelligenciáját dicséri, hogy nem is próbálta erőltetni az átütő színészi játékot: azokat az – elsősorban zenei - adottságait igyekezett maradéktalanul kiaknázni, amelyekkel tehetsége eleve felruházta.

Az Aida címszerepén egyébként hat énekesnő osztozott az összesen 16 előadáson. Amnerist négyen alakították, közülük augusztus végén és szeptemberben Kutasi Judit, akit így legnagyobb sajnálatomra nem láthattam. A szerepet július 5-én és 9-én éneklő Alessandra Volpe sem kellett azonban csalódást: nagyformátumú fáraólánynak bizonyult. A Pirozzi partnereként a Fesztiválon Manricót is éneklő Murat Karahan török tenor elsősorban szép orgánusával és líraiságával tűnt ki Radamesként: alakításában nem annyira a harciasság és a hősi pátosz, mint inkább a szólam gyöngéd magánszféra érvényesült. A király-Amonasro párosból a papírforma szerint most is a legyőzött etióp uralkodó került ki győztesen. A fáraót alakító Romano Dal Zovo – legalábbis a színpadon – nem tudott felülkerekedni Sebastian Catana sokrétű és markáns Amonasróján. A népes kórusjelenetekért a Fesztivál valamennyi produkciójában Vito Lombardi felelt, míg a zenekart ezen az estén Francesco Ivan Ciampa vezényelte imponáló könnyedséggel, és magabiztos elfogulatlansággal. Verdi partitúráját különösen élővé varázsolta a jól megfogott tempókkal, az érzékeny frazeálással, és az élénk dinamikai kontrasztokkal. A dinamikára az elmúlt évek takarékosági intézkedéseinek következtében már némi han-

gosítás is rásegít, tekintve, hogy kevesebb kíségitő alkalmaznak a vonós szólamokban.

A Gianfranco De Bosio rendező által rekonstruált és a színlapon „történelmiként” meghirdetett 1913-as eredeti előadás felújítása ma is egyöntetű tetszést arat. De Bosio az 1982-es színpadra állítást követően sem szűnt meg tanulmányozni a korabeli Aida produkcióra vonatkozó dokumentációt, filológiaiul rendkívül alaposan elmélyülve az egykorú forrásokban. A dízletterek mellett visszaemlékezéseket, korabeli fotókat, cikkeket, szabászati feljegyzéseket gyűjtött össze. Ennek nyomán idén szükségesnek látta, hogy részben újragondolja az I. felvonás negyedik képét, vagyis a templomi jelenetet, valamint a harmadik felvonás Nílus-parti jelenetét. Ezek a módosítások nem csak esztétikailag gazdagították az előadást, hanem filológiaiul is hitelesebben közvetítik az ókori egyiptomi kultúra szellemiségét.

Az 1913-as színpadkép hatalmas trouvaille-ja volt, hogy a dízlettervezéssel megbízott fiatal veronai építész, Ettore Fagioli annak idején nem építtette be a színpad hátterét, hanem kevés díszletelem alkalmazásával a maga nagyszerűségében hagyta érvényesülni a grandiózus lépcsősor, aminek köszönhetően a II. felvonás bevonulási jelenetében akusztikailag is kiválóan érvényesül a fanfár fenséges sztereofóniája. Fagioli a kor uralkodó képzőművészeti irányzatát, a szecesszió ízlését követve interpretálta a közönség egzotikum iránti érdeklődését, egyesítve az építészet, a divat és a design elemeit, amelyek a modern publikum számára is aktuális üzenetet hordoznak.

Kaizinger Rita

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

TIMPANI ÁLLÁSRA, SZÓLAMVEZETŐI OPCIÓVAL határozatlan idejű kinevezéssel

Kötelező anyag:

J. Delécluse: 30 studies for Timani: 29.

Zenekari szemelvények:

A zenekari szemelvények megtalálhatóak a Zenekar honlapján (www.sso.hu) a Hírek menüpont alatt.

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentumok

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2019. szeptember 30. hétfő 9.30

Az állás a sikeres próbajátékot követően azonnal betölthető.

Jelentkezési határidő: 2019. szeptember 23.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3.
vagy: levente.szabo@sso.hu

Információ: Szabó Levente
tel: 20/3600234, e-mail: levente.szabo@sso.hu

Szombathely, 2019. augusztus 14.

Kiss Barna
igazgató

PRÓBAJÁTÉK AZ ALBA REGIA SZIMFONIKUS ZENEKARNÁL

A székesfehérvári Alba Regia Szimfonikus Zenekar 2015 óta önálló intézményként működik a város zenei életének gazdagítása érdekében. A szervezet kezdetekben harmad státságban foglalkoztathatta a zenészeket, azonban az előadások számának és a művészi igényességnek a növekedése indokoltá tette az álláshelyek fokozatos bővítését. Így idén már teljes állásokat hirdethet meg zenekarunk. Ennek oka az is, hogy a zenekar 2020-ra újabb mérőföldkőhöz ér, mivel - reményeink szerint - kiemelt minősítést szerez a kamara-szimfonikus zenekar kategóriában. Ezzel egyidejűleg újabb pozíciók betöltésére lesz lehetőség.

Az együttes idén szeptemberben próbajátékot hirdet az alábbi állásokra:

brácsa szólamvezető

I. szóló oboa

I. szóló trombita

I. szóló harsona II. harsona váltó kötelezettséggel

II. tenor harsona I. harsona váltó kötelezettséggel

III. basszus harsona II. tenor harsona váltó kötelezettséggel

ütő timpani kötelezettséggel

A jelentkezés feltételei, kiírások és kották megtalálhatóak a zenekar honlapján: www.arso.hu

A próbajáték tervezett időpontja: **2019. szeptember 25. szerda**

A próbajáték helyszíne: Az Alba Regia Szimfonikus Zenekar próbaterme (8000 Székesfehérvár, Szabadságharcos út 59.)

További információ: Czirbus-Varga Andrea, +36-70-5140-485
pr@arso.hu
Alba Regia Szimfonikus Zenekar
www.arso.hu
www.facebook.com/ARSzimfonikusok